

RECENZJA W POSTĘPOWANIU
W SPRAWIE NADANIA STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO
DR IANY MARKEVYCH
W DZIEDZINIE NAUK ŚCISŁYCH I PRZYRODNICZYCH,
DYSCYPLINIE NAUKI BIOLOGICZNE

Niniejsza recenzja została wykonana zgodnie z postanowieniem Rady Doskonałości Naukowej z dnia 11 października 2021 (nr pisma Z6.4000.58.2021.6.EW) i powołaniu komisji habilitacyjnej przez Radę Dyscypliny Nauki biologiczne Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie dnia 26 października 2021, w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Ianie Markevych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne, wszczętym w dniu 27 lipca 2020 r.

Zgodnie z art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
 - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
 - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Doktor Iana Markevych jako osiągnięcie naukowe określiła cykl publikacji pod wspólnym tytułem „Tereny zielone przestrzeni mieszkalnych, skutki kardiometaboliczne oraz potencjalne ścieżki przez zmniejszone poziomy zanieczyszczenia powietrza i zwiększoną aktywność fizyczną”. Do wniosku załączone zostały:

- 1) kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora
- 2) dane wnioskodawcy
- 3) autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych
- 4) wykaz osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny
- 5) kopie artykułów włączonych do cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych
- 6) oświadczenia współautorów prac określające indywidualny wkład każdego z nich w powstanie danej pracy

Na podstawie złożonej przez dr Iane Markevych dokumentacji należy stwierdzić, że:

- 1) Stopień Doktora Biologii Człowieka został przyznany Pani Ianie Markevych przez Wydział Medyczny Uniwersytetu im. Ludwika Maksymiliana w Monachium dnia 18 lutego 2015 r. na podstawie rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Dane satelitarne dotyczące zieleni i dostępu do terenów zielonych są powiązane ze wskaźnikami zdrowia dzieci” napisanej pod kierunkiem prof. dr med. Dennis Nowak i dr Joachim Heinrich.

Niemieckie Towarzystwo Informatyki Medycznej, Biometrii i Epidemiologii (GMDS) przyznające corocznie nagrody sponsorskie za wybitne oryginalne prace dyplomowe z dziedziny informatyki medycznej, biometrii medycznej, epidemiologii, bioinformatyki medycznej i biologii systemów oraz dokumentacji medycznej, w 2016 roku wyróżniło pracę doktorską Pani Iany Markevych.

- 2) Osiągnięcie naukowe, w postaci cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych pod tytułem „Tereny zielone przestrzeni mieszkalnych, skutki kardiometaboliczne oraz potencjalne ścieżki przez zmniejszone poziomy zanieczyszczenia powietrza i zwiększoną aktywność fizyczną” składa się

z siedmiu publikacji wieloautorskich: w tym pracy przeglądowo-metodycznej (1), oryginalnych prac badawczych (5) i 'short-communication' (1) w których dr Iana Markevych jest autorem pierwszym (3) lub pierwszym współdzielonym (2), ostatnim (1), oraz korespondencyjnym (4). Dołączone oświadczenia współautorów określają szczegółowy wkład kandydatki w powstawanie tych publikacji.

Łączny IF publikacji wchodzących w skład cyklu, zgodnie z rokiem opublikowania, wynosi 33.772 i według bazy Web of Science Core Collection, prace te są cytowane 748 razy, 739 razy bez autocytowań (na dzień 10 stycznia 2022). Według tej samej bazy publikacje wchodzące w skład cyklu przypisane zostały do kategorii 'Public Environmental Occupational Health' (6), 'Environmental Sciences' (5), 'Toxicology' (1), 'Infectious Diseases' (1), a zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1818) w zakres dyscypliny nauki biologiczne wchodzi między innymi ekologia i ochrona środowiska.

- 3) Wykazuje się aktywnością naukową realizowaną w Uniwersytecie Jagiellońskim od listopada 2019 r, wcześniej w Uniwersytecie Ludwika Maksymiliana w Monachium.

Łączny IF wszystkich publikacji współautorstwa dr Iany Markevych, przedstawiony we wniosku na dzień 16 czerwca 2020, wynosił 337.196, ilość cytowań według bazy Scopus 1136 (868 bez autocytowań). Indeks H (według bazy Scopus) 17. Ze względu na długi odstęp czasu, aktualnie te wartości na pewno uległy zmianie. Jednak, pomimo udoskonalenia sposobu wyszukiwania w bazie Web of Science, aktualne wartości nie zostaną przedstawione. Wynika to z faktu figurowania w bazie pozycji 'Markevych I' z roku 2005, której kandydatka nie wykazuje. To z kolei podaje w wątpliwość, że wszystkie pozostałe 'Markevych I' należą do pani dr Markevych Iany.

Główne zastrzeżenia

Szczegółowa analiza publikacji dr Iany Markevych przyczynia się do powstania pewnych wątpliwości.

Artykuły opisujące dane zebrane z jednego badania podzielone na kilka segmentów wystarczająco dużych, aby uzyskać rozsądne wyniki i wnioski, znane również jako 'minimalna

jednostka do publikacji', określane są mianem 'publikacji salami'. Publikacje salami zwykle charakteryzują się podobieństwem hipotez lub wyników, ale nie podobieństwem tekstu, dlatego zidentyfikowanie tego rodzaju nadużyć nie jest proste.

Aby uniknąć podejrzeń o tego typu proceder, w każdym kolejnym manuskrypcie, opartym na już opublikowanych danych, powinny być zawarte następujące informacje:

- prawidłowe odniesienie do wcześniej opublikowanego artykułu;
- oprócz cytowania oryginalnego artykułu wyraźna deklaracja, że jest on częścią już opublikowanego badania;
- podkreślenie nowej wiedzy dodanej w kolejnej pracy;
- niepowtarzanie żadnych danych przedstawionych w poprzednim artykule;

(patrz: Supak Smolcić V, 'Salami publication: definitions and examples' *Biochem Med* 2013; 23: 237-241).

W bazie Web of Science figuruje 14 pozycji, które w swoim tytule zawierają: 'The 33 Communities Chinese Health Study'. Dwie z tych prac odnoszą się do cukrzycy – w załączniku 3b pozycje: Yang & Markevych i in. 2019b (będąca składową osiągnięcia) oraz Yang i in. 2018b. W publikacji Yang & Markevych i in. 2019b, większość wartości liczbowych wykazanych w tabeli 1 zostało powielone z tabeli 1 w Yang i in. 2018b. Co więcej, w publikacji Yang & Markevych i in. 2019b nie można znaleźć informacji co nowego wnosi ta pozycja w odniesieniu do wcześniejszej pracy (Yang i in. 2018b).

Kolejne dwie prace przedstawiają wyniki lipidów krwi – w załączniku 3b pozycje: Yang & Markevych i in. 2019a (będąca składową osiągnięcia) i Yang i in. 2018a. Oprócz ponownego powtórzenia wyżej wspomnianych wartości liczbowych, w tabeli 1 Yang i in. 2018a, oraz w tabeli 1 Yang & Markevych i in. 2019a powielone są wartości 'TC', 'TG', 'HDL-C', 'LDL-C', 'hypercholesterolemia', 'hypertriglyceridemia', 'hypoalphalipoproteinemia', 'hiperbetalipoproteinemia'. Również w tym przypadku nie określono na czym polega nowatorskość pracy. Ponadto, w pracy Yang & Markevych i in. 2019a pozycja Yang i in. 2018a nie jest cytowana.

Wiele lat pracy w Uniwersytecie Ludwika Maksymiliana w Monachium powinno wykształcić u dr Iany Markevych prawidłowe nawyki naukowe. Dlatego, uwzględniając doświadczenie międzynarodowe dr Iany Markevych, jest trudne do zrozumienia, że w dwóch publikacjach wchodzących w skład cyklu będącego podstawą do nadania stopnia doktora habilitowanego, nie zachowano wspomnianych powyżej wytycznych. Brak tych informacji może przypisywać

niezasłużone uznanie autorom i przyjmowane jest za postępowanie nieetyczne (patrz: Supak Smolcić V, 'Salami publication: definitions and examples' Biochem Med 2013; 23: 237-241).

Inne uwagi

Autorka w swoich publikacjach próbuje szukać zależności, związków przyczynowo skutkowych. Wyrażenie 'ścieżki', w odniesieniu do terenów zielonych kojarzy się z wąskimi drogami w lesie, natomiast angielskie 'pathways' z opisem szlaków metabolicznych regulujących przemiany na poziomie komórki.

Ponadto, użyte sformułowania nie zawsze odnoszą się do stanu faktycznego. Przykładowo, '... zanieczyszczenie powietrza w budynkach mieszkalnych ...' (zał 3b, str. 6) – w żadnej publikacji takie pomiary nie były wykonywane, a zanieczyszczenie powietrza odnosi się do miejsca zamieszkania.

Intrygujące jest stosowanie w autoreferacie/publikacjach terminu 'instoracja'/'instoration'. Wyraz 'instoracja' nie figuruje w słowniku języka polskiego (sjp.pl), podobnie jak 'instoration' w słownikach Cambridge (dictionary.cambridge.org), oraz Merriam-Webster (merriam-webster.com). Biologia jest nauką ścisłą i powinna bazować na standardowych określeniach.

W autoreferacie (zał. 3b) można znaleźć również błędy merytoryczne, na przykład:

- str. 7 '...próbie 15 447 dorosłych', podczas gdy w publikacjach $n = 15\,477$

- str. 7 'dwutlenku węgla (NO₂)'

'Oczywista omyłka pisarska' może być dopuszczalna wśród pracowników administracyjnych przygotowujących setki dokumentów tygodniowo. Od samodzielnego pracownika naukowego, na którym ma spoczywać edukacja kolejnych pokoleń naukowych, wymagana jest rzetelność, dokładność, staranność – w szczególności w trakcie przygotowywania istotnych dokumentów, a takim jest wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Konkluzja

'Dobre praktyki w procedurach recenzyjnych w nauce', opracowane przez Zespół do Spraw Etyki w Nauce, działający przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego w latach 2009 –

2010, wymuszają negatywną konkluzję recenzji w przypadku ujawnienia jakiegokolwiek nadużycia.

W związku z opisanymi powyżej wątpliwościami, czy wkład dr Iany Markevych w rozwój dyscypliny powstał zgodnie z obowiązującymi zasadami dobrych obyczajów w nauce oraz bazując na wytycznych opracowanych przez Zespół do Spraw Etyki w Nauce, moja ocena wniosku dr Iany Markevych jest negatywna.

Poznań 10.01.2022

dr hab. Robert Olek

